

A pönológia és a kriminálpedagógia rendészettudományi beágyazódottsága

RUZSONYI Péter

Tanulmányunk többrétű feladatot tűz ki maga elé. Egyrészt a pönológia és a kriminálpedagógia rendészettudományi beágyazottságának tudományrendszertani és funkcionális elemzését végzi. Ennek érdekében részletesebben vizsgálja a három tudományterületet, és feltárja a közös metszéspontokat. Másrészt a közlemény hangsúlyozza a pönológia és a kriminálpedagógia PhD-szintű képzésének jelentőségét a rendészettudomány fejlődésére nézve. Bemutatja, hogy a szóban forgó tudományterületek hogyan vállalnak szerepet a büntetés-végrehajtási intézetek működtetésének, illetve irányításának korszerűsítésében; valamint azt, hogy miképpen képesek hozzájárulni a bűnmegelőzés céljainak megvalósításához, végsősorban a közbiztonság emeléséhez.

Jelen tanulmány egyrészt a pönológia és a kriminálpedagógia rendészettudományi beágyazottságának tudományrendszertani és funkcionális elemzését vállalja fel, másrészt hangsúlyozza a pönológia és a kriminálpedagógia PhD-szintű képzésének jelentőségét a rendészettudomány fejlődésére. Bemutatja, hogy a szóban forgó tudományterületek hogyan vállalnak szerepet a büntetés-végrehajtási intézetek működtetésének, illetve irányításának korszerűsítésében; valamint azt, hogy miképpen képesek hozzájárulni a bűnmegelőzés céljainak megvalósításához, végsősorban a közbiztonság emeléséhez.

Tudományrendszertani kérdések

E fejezet megírásának apropója, hogy – habár a személyiség korrekciójával foglalkozó szakemberek jelentős része igényli a szakterület tudományos művelését, és folyamatosan érdeklődik az újonnan publikált gondolatok iránt – a „legfelsőbb” akadémiai élet egyszerűen nem vesz tudomást a lassan, de egyre szélesedő pönológiai szakma tudományos törekvéseiről és eredményeiről. Ez a fajta megítélés rendkívüli veszélyeket hordoz magában; a destruktív életvezetésű vagy az ő környezetükben élő emberek személyiségkorrekciójával foglalkozó szakmák – esetünkben kiemelten a büntetés-végrehajtás – küldetésével, elméleti és tudományos munkájával, folyamatosan megújuló gyakorlati tevékenységével egyszerűen nem foglalkoznak, így értelemszerűen segítséget vagy támogatást sem tudnak nyújtani. Sajnálatos tényként kell kezelnünk, hogy a pönológia tudományos művelése érdekében tett törekvések – és az eddig elért eredmények – napjainkban még nem érik el a Magyar Tudományos Akadémia ingerküszöbét. Annak bizonyítására, hogy állításaim helytállóak, a következőkben egy sajátos módszert alkalmazok: a pönológia, majd a kriminálpedagógia definiálására és/vagy tudományrendszertani besorolására tett kísérletek kritikai elemzésével mutatok rá a meglévő hiátusokra.

Pönológiai fogalomértelmezés¹

A pönológia („penology”) kifejezést először Franz Lieber használta 1838-ban.² Álláspontja szerint a pönológia olyan tudományág, amely a büntetés elméletével, gyakorlatával és történetiségével foglalkozik, valamint vizsgálja a büntetésnek a társadalommal és a bűnelkövetők pszichológiai állapotával fennálló kapcsolatát.³ Szintén Lieber adja közre egy másik definíciós kísérletében: „a pönológia a büntetőtudományok egyik fajtája, amely a bűnelkövetők megbüntetésével (társadalomból történő eltávolításával és fogva tartásával) foglalkozik.”⁴

A hazai szerzők közül Angyal Pál használta először a fogalmat 1920-ban. Álláspontja szerint annak vizsgálatát nevezzük pönológiának, hogy a büntetés és a bűnözés elleni küzdelem egyéb eszközei milyen társadalmi hatással járnak.⁵ Fél évszázaddal később Vermes a pönológiát már büntetés-végrehajtási aspektusból vizsgálta. Definíciója szerint a pönológia a kriminológia része, és elsősorban a büntetés-végrehajtás reáljelenségeivel, így a büntetettek kezelése során alkalmazott módszerek és eszközök hatásosságának elemzésével, felmérésével, megfelelő következtetések kialakításával foglalkozik.⁶

Lőrincz József a pönológia hazai fejlődésének tartalmi elemzése során⁷ külön kiemeli, hogy a büntetőjogi büntetésekről a II. világháború óta felhalmozódott ismeretanyagot Földvári József kísérelte meg először szintézisbe foglalni. Földvári ebben az alapmunkájában a büntetés elméleti vonatkozásain, anyagi büntetőjogi szabályozásán túl a szankciók végrehajtási kérdéseire is figyelmet fordít. Mint írja: „ahhoz, hogy a büntetés mibenlétéről, várható hatásairól, alkalmazásának lehetőségeiről, szükségességéről teljesebb képet nyerjünk, a büntetéssel foglalkozó tudományoknak az eredményeit szintetizálnunk kell. Ezt a szintézist kell megvalósítania a büntetés tanának.”⁸ Földvári definícióteremtő kísérletében ennél is tovább megy, amikor úgy véli, hogy „a büntetés nem jogi vonatkozásainak kutatási eredményeit is önálló tudományág keretében kell összefoglalni, erre lenne hivatva a pönológia”.⁹

Ligeti Katalin a pönológia és a kriminológia kapcsolatát vizsgálja. Értelmezése szerint „a pönológia szorosan kapcsolódik a büntetőjogi jogkövetkezmények tanához, felhasználja a kriminológia büntetéstípusokra vonatkozó kutatási eredményeit; a büntetés-végrehajtási életviszonyokat nemcsak jogi rendezettségükben, hanem valóságos tényeikben fogja fel. A kriminálpolitika a pönológiai ismeretekre alapozva dolgozza ki a büntetési rendszert, a büntetések és intézkedések fajtáit és részletszabályait”.¹⁰

1 Jelen tanulmány „pönológiai fogalomértelmezés” alfejezete Ruzsonyi (2014) tanulmánynak alapján készült.

2 Lieber (1838) iii.

3 Uo.

4 Uo. 70.

5 Angyal (1920), idézi: Ligeti (2009) 71.

6 Vermes (1971), idézi: Ligeti (2009) 71.

7 Lőrincz (2001)

8 Földvári (1970) 31.

9 Uo. 19.

10 Ligeti (2009) 71.

Finszter Géza a pönológia jellemzőinek összegyűjtésekor rámutat arra, hogy a fenyítő intézmények rendszerének és belső működési rendjének a történetiségbe helyezett vizsgálata a kezdetektől nagy figyelmet kapott. A börtön mint intézmény Beccariától Benthamon át egészen Foucault-ig mindenkor központi kutatási tárgy volt, és napjainkig az is maradt.¹¹

A nemzetközi szakirodalom fogalomértelmezése helyenként jelentős egybeesést mutat. Az Oxford Értelmező Szótár megközelítése büntetés-végrehajtási központú: „a pönológia a bűncselekmények elkövetőire kiszabott büntetések végrehajtásának és a büntetés-végrehajtási intézetek irányításának tudománya”. A jellemzők részletesebb leírása során hangsúlyozza, hogy a pönológia a fogvatartottak kezelésével és az elítéltek reintegrációjával foglalkozó tudományág, de hatásköre kiterjed a feltételes kedvezményre bocsátott elítéltek rehabilitációjára, valamint szerepe van a bűnmegelőzésben is. A pönológiát továbbá olyan büntetőtudományként definiálja, amely a biztonságos fogva tartás megteremtése érdekében is munkálkodik.¹² Fairchild társadalomtudományi aspektusú megközelítése szerint „a pönológia az alkalmazott szociológia egyik ága, amely a bűncselekmények miatt kiszabott büntetések elméletével és alkalmazásával foglalkozik”.¹³

Taft kriminológiai alapú értelmezése átfogóbb képet ad. A pönológia jellemzőit a következők szerint írja le:

1. a pönológia a büntetés és a bűnelkövetők „átalakításának” módszertana;
2. feladata részben megegyezik a kriminológia feladatával: hatékony és konstruktív technikák kidolgozása a szociális béke és biztonság fenntartása és fejlesztése érdekében;
3. a pönológia segíti a feltételes szabadság és a büntetés-végrehajtás intézményrendszerének megteremtését és működtetését;
4. a bűnelkövetők „megreformálásán” túl a pönológia hozzájárul a szociális harmónia és békesség eléréséhez;
5. a pönológia olyan közös alapelveket fogalmaz meg, majd alkalmaz, amelyek általános értelemben a társadalom reformja, speciális értelemben pedig a bűnelkövetők „megújítása” érdekében fejti ki tevékenységét.¹⁴

Clear a kriminológia és a pönológia kapcsolatát vizsgálja: „egy adott büntetés meghatározása a kriminológia feladata, de annak gyakorlati végrehajtása és az alkalmazás szabályainak kidolgozása a pönológia hatáskörébe tartozik.”¹⁵ A szerző egy másik megfogalmazása szerint „a pönológia a büntetés alapelveivel és alkalmazásával foglalkozik”.¹⁶ Ez a megközelítés már „nagykorúsítja” a pönológiát, és azon belül is – áttételesen – érinti a kriminálpedagógiát, amely a büntetés alkalmazása során kulcsszerepet játszik.

11 Finszter (2011) 2.

12 Proffitt (1989) 1.

13 Fairchild (1944) 217.

14 Taft (1956) 360.

15 Clear (1994) 15.

16 Uo.

A *The American Heritage Dictionary* tudományrendszer-tani megközelítése szerint a pönológia „a börtönök irányításával és a bűnelkövetők rehabilitációjával foglalkozó tudományág, elmélet és gyakorlat”.¹⁷ Álláspontunk szerint a rehabilitáció mint egyenrangú cél kiemelése fokozott jelentőséggel bír, hiszen a szabadságvesztés-büntetés értelmét határozza meg. Az *Encyclopaedia Britannica* definíciója rendkívül előremutató. Nem elégszik meg a pönológia „klasszikus” meghatározásával (büntetéstudomány), hanem az értelmezést kiegészíti az olyan – nem kizárólag büntető – szankciók, illetve eljárások bevezetésével, mint a feltételes kedvezmény alkalmazása, valamint a fogvatartottak orvosi kezelése, oktatása és rehabilitációja.¹⁸ Ebbe az irányvonalba tartozik a *Merriam-Webster* értelmező szótár szócikke is, amely szerint „a pönológiának vizsgálnia kell a büntetés erkölcsi alapját; a társadalomnak az alkalmazással kapcsolatos indítékát és szándékát; a büntetés alakulását az eltérő történelmi korokban, a különböző országok büntetőrendszerét, valamint az alkalmazott eljárások társadalomra gyakorolt hatását.”¹⁹

A pönológia rendszer-tani besorolásának egy újszerű kísérletével találkozunk Gönczöl Katalin egyik legújabb munkájában, miszerint „az önálló társadalomtudományként megközelített büntetéstant nevezhetnénk akár társadalmikontroll-tudománynak is, melynek alapjait Goffman (1961)²⁰ és Foucault (1990 [1975])²¹ rakták le, különös tekintettel a totális intézményekkel (börtönökkel, kaszárnyákkal, elmeegógy-intézetekkel) kapcsolatos megfigyeléseikre.”²²

A fenti – részben eltérő – definíciók áttekintését követően az egységes szemlélet és gondolkodásmód elősegítése érdekében az alábbi definíciót javasoljuk elfogadni: A pönológia kifejezés a latin *poena* (‘büntetés’) szóból és a *-logy* (‘tudományág’) toldalékból tevődik össze. Szó szerinti jelentése: ‘büntetőtudomány, a büntetés tudománya’. A pönológia interdiszciplináris tudományág, amely kialakulásának időszakától több szálon kötődik a bűnügyi tudományokhoz, ezen belül leginkább a kriminológiához; de fejlődése és önállósodása során egyre több átfedést mutat a pszichológiával és a pedagógiával is. A pönológia a büntetés – elsősorban a szabadságvesztés-büntetés – célrendszerével, fejlődésével, végrehajtásának elméletével és gyakorlatával, valamint a társadalomra kifejtett hatásával foglalkozik. Célja olyan végrehajtási módszerek kidolgozása, amelyek biztosítják a szabadságvesztés-büntetés hatékonyságát, valamint a törvényben megjelölt célok megvalósítását. A bűnelkövetők reintegrációjának elősegítése mellett súlyt helyez a végrehajtó intézetek irányítási elveinek és gyakorlatának fejlesztésére, valamint foglalkozik a személyi állomány képzésével is. A pönológia tevékenységrendszere a bűnmegelőzést is szolgálja.

17 *The American Heritage Dictionary of the English Language*.

18 *Encyclopaedia Britannica*.

19 *The Merriam-Webster Dictionary*.

20 Goffman (1961)

21 Foucault (1990 [1975])

22 Gönczöl (2014) 114.

Kriminálpedagógia

A kriminálpedagógia definíciójának megalkotása előtt célszerű áttekinteni az e tudományág tudományrendszertani elhelyezkedéséről vallott legmarkánsabb véleményeket. A kriminálpedagógiai nézetek hazánkban már a 20. század elején jelentkeztek. Első képviselője Kármán Elemér és Finkey Ferenc volt. Haladó – a nemzetközi törekvésekkel párhuzamos – kriminálpedagógiai gondolataik²³ azonban oppozícióban álltak koruk uralkodó nézeteivel, s ezért nem indukálhattak változást a büntetés-végrehajtás gyakorlatában. Ez azért is sajnálatos, mert Kármán Elemér konkrétan megfogalmazta a nevelésben általa látott lehetőséget: „Nem új gondolat, hogy az erkölcsi eltévelyedés és bűnözés leghathatósabb ellenszere a nevelés.”²⁴

A szabadságvesztés céljáról a bv. kódex²⁵ a következőképp fogalmaz: „A szabadságvesztés végrehajtásának célja az ítéletben meghatározott joghátrány érvényesítése, valamint a végrehajtás alatti reintegrációs tevékenység eredményeként annak elősegítése, hogy az elítélt szabadulása után a társadalomba sikeresen visszailleszkedjen és a társadalom jogkövető tagjává váljon.”²⁶ Pedagógiai szempontból azonban meghatározó jelentőségű, hogy a bv. kódex a végrehajtás során kiemeli a következő tevékenységköroket: „A szabadságvesztés végrehajtása során biztosítani kell, hogy az elítélt önbecsülése, személyisége, felelősségérzete fejlődhessen, és ezáltal felkészüljön a szabadulása utáni, a társadalom elvárásának megfelelő önálló életre.”²⁷

Könnyen belátható, hogy ez a cél kizárólag akkor érhető el, ha az elítélt a szabadságvesztés-büntetés tartama alatt szellemi és fizikai állapotát, általános és szakismereteit fenntartja és fejleszti, rendszeresen munkát végez, önként és aktívan közreműködik élete alakításában, pozitív családi és társadalmi kötődéseit ápolja, valamint fejlődik önállósága és kialakul a felelősségérzete saját sorsa irányítása iránt, azaz ha személyisége pozitív irányú változáson megy keresztül. (A bv. kódex szerint: „A szabadságvesztés végrehajtása során a végrehajtás rendjének megtartásához és a büntetés-végrehajtás feladatainak ellátásához szükséges fegyelem érvényesül. Ezt lehetőleg az elítélt önkéntes jogkövetésével, vele együttműködésben kell biztosítani.”²⁸ Hangsúlyos elvárás továbbá, hogy: „Az elítéltet kizárólag a büntetés céljának eléréséhez szükséges legkisebb mértékű korlátozásoknak lehet alávetni. A szabadságvesztés végrehajtása során a büntetés-végrehajtási szervezet az elítélt életébe csak a büntetés céljának eléréséhez szükséges mértékben avatkozik be. Az elítélt szabadságvesztés alatti életvitelét – ha erre képesnek és késznek mutatkozik – vele együttműködésben kell kialakítani.”²⁹) Ez a változás azonban csak tudatosan megtervezett körülmények között, célirányos mód-

23 „Az a büntetés, amely csak sújt, csak fájdalmat okoz, amely megsemmisíti, tönkreteszi az elítéltet, nem tökéletes büntetés.” Finkey (1922) 32.

24 Kármán (1922) 5.

25 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról

26 Uo. 83. § (1)

27 Uo. 83. § (7)

28 Uo. 83. § (5)

29 Uo. 83. § (8)

szerek alkalmazásával, szakemberek irányítása mellett, és a fogvatartottak önkéntességére épülő tényleges együttműködés kialakításával érhető el.

Ez a folyamat lényegét tekintve nem más, mint a *reintegráció*. (A bv. kódex megfogalmazása szerint: „Az elítéltek társadalmi beilleszkedését elősegítő reintegrációs tevékenységet a végrehajtásért felelős szerv – önállóan vagy más szervezetekkel együttműködve – az elítéltek munkáltatása, terápiás foglalkoztatása, továbbá általános iskolai, illetve középfokú iskolai oktatása, felsőfokú tanulmányok végzése, szakképzése, szakmai gyakorlat megszerzése, valamint egyéb reintegrációs programok által biztosítja. A végrehajtásért felelős szerv a reintegrációs tevékenységet az elítélt személyéhez igazodó szakmai módszerekkel végzi.”³⁰)

A speciális körülményekből (az érintettek köre, az alkalmazható módszerek, a hely jellege, az együttműködés kialakításának rendkívüli nehézsége) adódóan a neveléstudomány ilyen speciális területe a kriminálpedagógia, azon belül pedig a büntetés-végrehajtási (korrekciós) pedagógia. Alaptételként fogadjuk el továbbá Bábosik meghatározását, miszerint a nevelés célja a konstruktív életvezetés kialakítása,³¹ illetve Ruzsonyi álláspontját, miszerint „a büntetés-végrehajtási (korrekciós) nevelés célja a konstruktív életvezetés kialakításának megalapozása”.³² A törvényben foglalt célok elérése érdekében nélkülözhetetlennek tartott, korábban felsorolt részcélok szervesen illeszkednek ebbe a pedagógiai önmeghatározásba. Megállapításunkat azonban egy rendkívül fontos kitételrel kell pontosítani. A nevelés a büntetés-végrehajtásban sem lehet cél, hanem eszköz – a célok (a börtönadaptáció és a társadalmi reintegráció) elérésének egyik fontos, de nem kizárólagos eszköze.

Ruzsonyi megközelítése alapvetően neveléstudományi: „A kriminálpedagógiát a legszorosabb kapcsolat a neveléstudományhoz fűzi, amelyről tudjuk, hogy önmagában is interdiszciplináris, multidiszciplináris tudomány. Nem egyszerűen átveszi a segédtudományok adatait, elveit, törvényszerűségeit, hanem integrálja, alkalmazza azokat mind elméleti következtetéseiben, mind gyakorlati, metodológiai megoldásaiban. Dinamikus jellegéből következően a pedagógia egy-egy részterületére vonatkozóan különböző pedagógiai ágak jönnek létre. A kriminálpedagógia is ilyen tudományterület, amelyre jellemző, hogy vizsgálódása kiterjed más részterületek problematikájára is.”³³ A kriminálpedagógia önálló arculatát az is meghatározza, hogy szervesen illeszkedik a bűnügyi tudományok rendszerébe is. Korinek és Lévy rendszertani megközelítésének centrumában a bűnügyi tudományok állnak.³⁴ A szerzők a kriminálpedagógiát a bűnügyi tudományokon belül a nem jogi bűnügyi tudományok csoportjába helyezik.

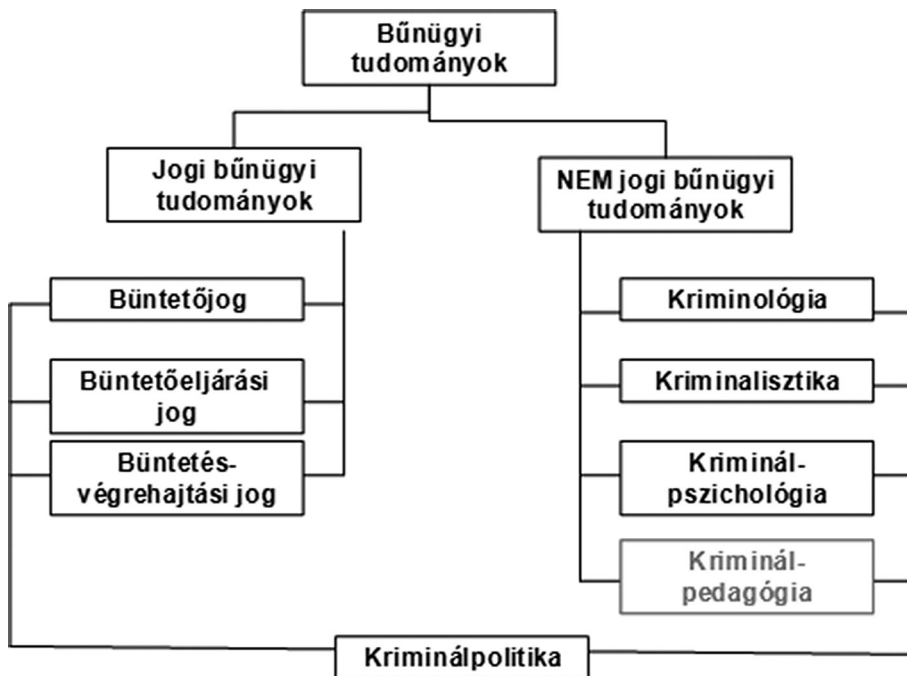
30 Uo. 83. § (3)

31 A konstruktív életvezetés kialakítása nem más, mint a társadalmilag értékes, de egyénileg is eredményes magatartás- és tevékenységformák kialakítása. Lásd Bábosik (2003)

32 Ruzsonyi (1998) 210.

33 Ruzsonyi (2012) 252.

34 Korinek–Lévy (2006) 35.

1. ábra: A kriminálpedagógia elhelyezkedése a bűnügyi tudományok rendszerében ³⁵

Ez a típusú besorolás egyértelműen felhívja a figyelmet arra, hogy a kriminálpedagógia elméleti struktúrájának kialakítása során célszerű figyelembe vennie azokat a kriminológia és kriminálpszichológia által feltárt összefüggéseket, amelyeknek neveléstudományi vetületei is lehetnek (a bűnelkövetés okai, a személyiség különböző szempontú értelmezései, ok-okozati összefüggések feltárása). Korinek és Lévy ugyanabban a munkájában tevékenységorientált megközelítést is ad a kriminálpedagógiáról. Hangsúlyozzák, hogy a kriminálpedagógia a pedagógiának a bűnelkövetők, különösen a végrehajtandó szabadságvesztésre, javítóintézeti elhelyezésre ítélt nevelésével, átnevelésével foglalkozó részterülete. A kriminálpedagógia a nevelési programok kidolgozása során figyelembe veszi a kriminológiai kutatások eredményeit, a kriminológia pedig az egyes nevelési programok hatékonysági, értékelő vizsgálatával segíti a kriminálpedagógiát.

Horváth Tibor is tágabban értelmezi a bűnügyi tudományok rendszerét. Idesorolhatónak tart egyes emberrel foglalkozó tudományokat is, mint például az igazságügyi elmekórtant, az igazságügyi vagy bűnügyi (kriminál-) pszichológiát és a kriminálpedagógiát, amely a bűnöző embert vizsgálja. Álláspontja szerint e tudományok létrejöttét elsősorban a bűnözés elleni küzdelem reális, társadalmi igényei indokolják. A tiszta elméleti megismerés feladatán kívül e tudományok funkcionálisan is kapcsolódnak a bűnözés elleni küzdelem különböző feladatait betöltő állami szervek tevékenységéhez,

35 Uo.

így például a büntetés-végrehajtás feladatait támogatja a pönológia, a kriminálpszichológia és a kriminálpedagógia is.³⁶

A kriminálpedagógia számos tudományterülettel átfedésben van. Speciális jellegéből adódóan (a nevelési folyamat alanyainak jellemzői: szocializációs hiányok és torzulások, pszichológiai deficitek, kognitív problémák, kriminális pályafutás, az együttműködési szándék hiánya stb.) nélkülözhetetlenné teszi a neveléstudomány törvényszerűségein túl a pszichológia, a kriminológia és a szociológia megállapításainak ötvözésével egy egyedi szemléletmód és tevékenységrendszer kidolgozását.

1. táblázat: *Elképzelések a kriminálpedagógia tudományági elhelyezkedéséről*

Szerző	Év	Tud.ág I.	Tud.ág II.	Tud.ág III.
Kármán Elemér	1922	Neveléstudomány	–	–
Finkey Ferenc	1922	Neveléstudomány	–	–
Bábosik István	1997	Neveléstudomány	–	–
Korinek–Lévay	2006	Bűnügyi tudomány	–	–
Ruzsonyi Péter	2012	Neveléstudomány	Bűnügyi tudomány	Rendészet-tudomány
Horváth Tibor	2014	Bűnügyi tudomány	Büntetőtudomány	–

A kriminálpedagógia rendszertani fejlődéstörténetének áttekintése után az alábbi definíció elfogadását javasoljuk: *A kriminálpedagógiára úgy tekintünk, mint a neveléstudomány és a rendészettudomány közös mezsgyéjén működő speciális tudományágra, amely a kriminalitás veszélyének kitett személyek, az antiszociális cselekményeket elkövető emberek, a bűnelkövetők, különösen a végrehajtandó szabadságvesztésre, javítóintézeti elhelyezésre ítélt személyiségformálásával, korrekciós nevelésével foglalkozik.* A pedagógiai eljárás során a kognitív és a szociális képességek egymással összehangolt fejlesztésére törekszik. Elsődleges célja a konstruktív életvezetés megalapozása az eredményes reintegráció, végsősorban a terciér bűnmegelőzés érdekében.³⁷ A harmadlagos bűnmegelőzés színterét Czenczer a büntetőpolitika szintjére emeli, „amely speciális prevenciók céllal kíván hatni úgy, hogy egyéni megelőzéssel az elkövetőre koncentrálnak, így tartva vissza őt a bűnisméltéstől”.³⁸ Ha eleget akarunk tenni ennek az elvárásnak, akkor egyértelmű, hogy eszközként mindenekelőtt a kriminálpedagógiai alapú ráhatás, illetve magatartás- és tevékenységformálás lehet hatékony.

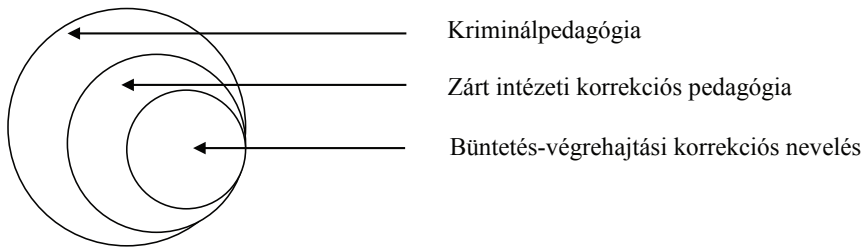
Végezetül tisztázni kell, hogy a kriminálpedagógia nem osztatlan tudományterület, hanem része a zárt intézeti korrekciós pedagógia, amelynek legfontosabb eleme a büntetés-végrehajtási korrekciós nevelés.

³⁶ Horváth (2014)

³⁷ Lásd Ruzsonyi (2009) 304. és uő. (2006) 29.

³⁸ Czenczer (2014) 8.

2. ábra: A kriminálpedagógia belső tagozódása

A rendszerelméleti megközelítés után a fogalmi definíciók biztosítják az értelmezés egységességét.

Zárt intézeti korrekciós nevelés

A zárt intézeti korrekciós nevelés szélesebb tevékenységi kört jelöl, mint önmagában a büntetés-végrehajtási korrekciós nevelés vagy a nevelőintézeti nevelés. Generális jellemzője, hogy külső kényszer eredményeként (preventív intézkedés, bírói ítélet, kötelezően előírt viselkedési szabályok) jön létre a pedagógiai helyzet, amelyből a nevelési folyamat alanyai képtelenek következmények nélkül teljes egészében kilépni. A zárt intézeti jelleg nem biztonsági kategóriát jelent tehát, inkább arra a presszióra utal, amely az érintettek egyes állampolgári jogait kisebb-nagyobb mértékben korlátozza (szabad mozgás, tartózkodási hely megválasztása, szólásszabadság, egyesülési jog stb.), illetve az alapvető szükségletek egy részének (pl. szexualitás) kielégítését teszi lehetetlenné vagy nehézkesé. A zárt intézeti korrekciós nevelést megvalósító intézményrendszer az alternatív ambuláns formától a félnyitott intézeteken át egészen a zárt fegyházig terjed.

Büntetés-végrehajtási nevelés

A büntetés-végrehajtási korrekciós nevelés célja a konstruktív életvezetés megalapozásának elősegítése bűnelkövetők körében, azaz olyan büntetés-végrehajtási reintegrációs eljárás kidolgozása, amely társadalmilag elfogadott, de egyénileg is eredményes magatartás- és tevékenységformák kialakítására, valamint a már meglévő pozitív tulajdonságok és viszonyulási formák tudatosítására és elmélyítésére irányul. Ennek érdekében vizsgálja a kriminalizálódás folyamatának pedagógiailag megragadható csomópontjait. Szakmódszertana felhasználásával részt vállal a prevencióban és a rehabilitációban. Alkalmazására elsődlegesen (zárt) intézeti körülmények között kerül sor, de – preventív céllal – kiterjedhet a veszélyeztetett (élet)helyzetben lévő, illetve antiszociális magatartást tanúsító fiatalok és felnőttek intézeten kívül szervezett segítőprogramjaira, illetve az utógondozásra is.

A büntetés-végrehajtási korrekciós nevelés a kriminálpedagógia által feltárt törvényszerűségek mellett felhasználja az általános és más szakpedagógiák (gyógypedagógia, szociálpedagógia), a pszichológia és a kriminológia tudományos eredményeit.

A tevékenység alapvetően nem gyógyító jellegű, hanem a résztvevők együttműködési szándékára alapozott korrigáló és fejlesztő pedagógiai program. A nevelésbe bevontak személyisége ugyan jellemzően sérült, esetleg szélsőségesen kialakulatlan, de alapvetően mentálisan egészséges emberek, akik képesek dönteni, ugyanakkor felelősek tetteikért.

A büntetés-végrehajtási korrekciós nevelés az általános pedagógiától markánsan különbözik: a nevelési folyamat alanyaiban, a pedagógiai situációban és körülményekben, valamint az alkalmazott módszerekben. A személyiségformálás olyan feltételét igyekszik megteremteni, amely az elítéltek önkéntes együttműködésén és döntési felelősségén alapszik, tiszteletben tartja a fogvatartottak szuverenitását és önbecsülését, valamint kerüli az intim térbe való indokolatlan mértékű beavatkozást.

Kriminológia

Tudományrendszertani tájékozódásunkat a kriminológia néhány jellemzőjének öszszegyűjtésével zárjuk. Természetesen nem kívánjuk valamennyi sajátosságát csokorba gyűjteni, csupán a jelen tanulmány szempontjából releváns elemekkel (pönológia, kriminálpedagógia) való kapcsolatát tekintjük át.

Kiindulási alapként elfogadjuk Kaiser definícióját, miszerint: „A kriminológia a bűnözésről, a bűnelkövetőről és a negatív deviáns viselkedésről, valamint ezek ellenőrzéséről létező tapasztalati tudás rendszerezett összessége. A tudományterület olyan alapfogalmakkal dolgozik, mint a bűnözés, bűnelkövető és bűnözési kontroll, de hozzátartozik az áldozattan és a bűnmegelőzés is.”³⁹ Annak érdekében, hogy a feladatát képes legyen ellátni, a kriminológia – mint társadalomtudomány – kapcsolatot tart fenn a szociológiával, a pszichológiával, a pedagógiával, valamint a biológiával, a legszorosabb kötelék azonban a bűnügyi tudományokhoz fűzi.

Adler és szerzőtársainak szellemes megállapítása szerint: „nyilvánvaló, hogy a kriminológia olyan tudományág, amely sok más diszciplína felhalmozott ismereteiből áll össze. A kriminológusok elismerik, hogy sokkal tartoznak minden közreműködő tudományágnak, de a magukét különálló tudománynak tekintik.”⁴⁰ Váradí Julianna a kriminológia és a pönológia kapcsolatát vizsgálja. Megállapítása szerint a pönológia helye a kriminológia részterületei között van. A szerző elsősorban a büntetés-végrehajtási intézmények intézménykutatásának fontosságára hívja fel a figyelmet. Véleménye szerint napjainkban „intenzív kutatás indult a bűnözés és az erre adott társadalmi válasz kölcsönhatásáról. Vizsgálják a kutatók, hogy milyen a társadalom úgynevezett büntető igénye, ez mitől motivált? Milyen büntető szankciókat, -nemeket, milyen szigorral alkalmaznak? Van-e összefüggés a szigor és a bűnözés között (és fordítva)?”⁴¹

Horváth Tibor hangsúlyozza, hogy a kriminológia kutatási területe kiterjed a bűnözés ellenőrzésének társadalompolitikai, jogi, szociálpolitikai kérdéseire, úgymint a

---

39 Kaiser et al. (1993)

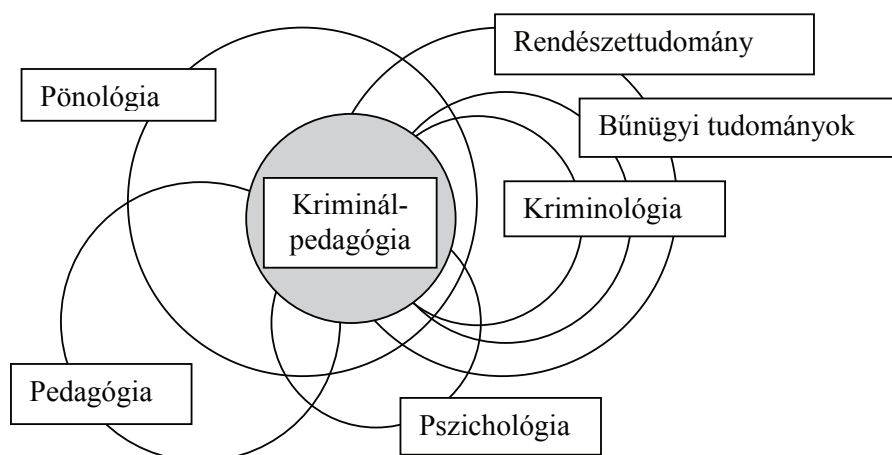
40 Adler et al. (1998)

41 Váradí (2008) 6.

bűnözők kezelésének, az állami bűnüldözési szerveknek – rendőrség, bíróság, büntetés-végrehajtás – a szervezeti és módszertani kérdéseire, valamint a bűnmegelőzés társadalmi, szociálpolitikai és igazságügyi problémáira.⁴² Horváth – annak ellenére, hogy tételesen nem mondja ki – egyértelműen utal a kriminológia és a pönológia tevékenységkörének részleges egybeesésére.

A szerző ugyanebben a művében a pönológiának nemcsak a kriminológiával fennálló kapcsolatát hangsúlyozza, hanem kiemeli, hogy a szélesebb értelemben felfogott büntetés-végrehajtási tan a büntető tudományoknak azon ágazata, amely a történeti kutatások mellett a legnagyobb figyelmet a végrehajtás szervezeteire és azok működésére fordította.⁴³

Dolgozatunk jelen fejezetének befejezéseként bemutatjuk a kriminálpedagógia általunk elképzelt tudományági kapcsolatrendszerét.

3. ábra: A kriminálpedagógia tudományági kapcsolatrendszere⁴⁴

A 3. ábra plasztikusan szemlélteti, hogy a kriminálpedagógia alapvetően a pönológia része, de szoros kapcsolatban van a pedagógiával, valamint a pszichológiával is, ugyanakkor a bűnügyi tudományok, illetve a kriminológia révén összeköttetésben áll a rendszertudományokkal is.

42 Horváth (2014)

43 Horváth (2014)

44 Forrás: saját szerkesztés

A pönológia, illetve a kriminálpedagógia PhD-szintű oktatásának jelentősége a rendészettudomány fejlődésében

A kriminálpedagógia megjelenése a hazai doktori iskolákban

A kriminálpedagógia doktori témakiírásként jelenleg két egyetem egy-egy doktori iskolájában elfogadott stúdium. Elsőként az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolája látta be a szakterület PhD-szintű művelésének jelentőségét. Az ELTE-n a kriminálpedagógia doktori iskolában történő oktatására 2001 óta van igény. A kurzus címe: *A reedukáció új útjai*. Véleményünk szerint az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Karának nyitottságát bizonyítja, hogy a doktori képzésben teret enged a kriminálpedagógiának; egy olyan tudományterületnek, amely szoros interdiszciplináris kapcsolatban áll a kriminológiával és a rendészettudománnyal. Úgy gondoljuk, hogy a tudomány iránt érzett alázat és tolerancia – többek között – az ilyen nyitottságban mutatkozik meg.

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskolája 2012-ben fogadta be a kriminálpedagógiát a meghirdetendő tantárgyak közé. Jelenleg három doktórandsz dolgozik ezen a területen. A Hadtudományi Doktori Iskola segítő közreműködését példaértékűnek tartjuk; olyan támogató attitűdöt jelenít meg, amely erősíti önállósodási törekvéseinket.

A pönológia és jelesül a kriminálpedagógia doktori szintű oktatásának indokoltsága a rendészettudományi képzés keretei között

A Rendészettudományi Doktori Iskola (RDI) a saját kutatási területét egyértelműen – bár szerintünk nem elég körültekintően – definiálja a saját alapidokumentumai között: „*a társadalomtudományok tudományterületén belül, a rendészettudományok valamennyi részterületét, vonatkozását érintő kérdések kutatása*”.⁴⁵ Reményeink szerint ez a definíció inkább megengedő, mint kirekesztő jellegű. Esetünkben feltétlenül egy befogadó attitűdre alapozunk, így a kriminálpedagógia kutatási területként történő befogadását indokoltnak tartjuk, hiszen kimutattuk, hogy a kriminálpedagógia multidiszciplináris tudományterület. Bízunk benne, hogy a dolgozat első részében már sikerült bizonyítanunk annak jogosságát, hogy *a kriminálpedagógiára úgy tekintünk, mint a neveléstudomány és a rendészettudomány közös mezsgyéjén működő speciális tudományágra*. Ennek a definíciónak a második része már tétélesen is megfelel az RDI kritériumrendszerének. Álláspontunkat egyrészt Jaschke megállapítására alapozzuk: „*a rendészettudomány a rendészeti szervek, mint intézmények és a rendészeti tevékenységnek, mint folyamatnak a tudományos tanulmányozása*”.⁴⁶ Ezt a jelenséget a rendészeti aktivitás modern „multilateralizációjának” nevezhetjük, amely a rendészeti tevékenység interdiszciplináris megközelítését és tágabb értelmezését segíti. Másrészt a Rendészeti Doktori Iskola egy másik öndefinícióját idézzük, miszerint „*a rendészettudomány in-*

45 A Rendészettudományi Doktori Iskola (RDI) kutatási területe... 1.

46 Jaschke (2009)

ter- és transzdiszciplináris jellegű tudományág”,⁴⁷ ezért joggal várhatjuk el, hogy befo-
gadó legyen egy másik interdiszciplináris tudományággal szemben, amellyel ráadásul
közös felülete van!

Mielőtt továbblépnénk, fontosnak tartjuk leszögezni, hogy a büntetés-végrehajtási
szervezetet – mint a pönológia tudományterületének elsődleges közegét – a büntető
igazságszolgáltatási rendszerbe illeszkedő rendészeti szervnek tekintjük. Álláspontun-
kat a *büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény* is hitelesíti, amely
kimondja, hogy „a büntetés-végrehajtási szervezet [...] állami, fegyveres rendvédelmi
szerv”,⁴⁸ amely „a feladatainak törvényes ellátásával járul hozzá a közrend és a közbiz-
tonság erősítéséhez”.⁴⁹

A rendészettudomány feladata – Finszter szerint – a rendészet működésének, szer-
vezetének, személyzetének és jogi szabályozásának elméleti igényű tanulmányozása
annak érdekében, hogy hozzájáruljon:

- a rendészeti tevékenységek kritikai elemzéséhez,
- a szervezet célszerű kialakításához,
- a rendészeti jog megalkotásához,
- a rendészeti szakmák magas szintű elsajátításához,
- a rendészet hatékonyságához és törvényességéhez.⁵⁰

A büntetés-végrehajtási szervezet – mint rendvédelmi szerv – joggal várhatja el te-
hát, hogy a rendészettudomány terjessze ki vizsgálati területét a büntetés-végrehajtás
vonatkozásában is a fentebb felsorolt tevékenységek körére. A rendészettudomány sokat
tehet a büntetés-végrehajtásért. Mint alkalmazott tudomány, más tudományok össze-
hasonlító perspektíváit és módszertani szabványait követi, ugyanakkor a rendészettu-
dománynak szüksége van „elméletre”. Egyrészt azért, mert az eredményeinek a gyakor-
latba történő átültetése jelenti a jövő nagy kihívását, másrészt annak érdekében, hogy
megfelelő tudományos módszereket alkalmazzon a gyakorlatban, harmadrészt pedig
azért, hogy a szakma fejlődése szempontjából olyan kulcsfontosságú kérdéseket is ké-
pes legyen megvitatni, mint a büntetés-végrehajtási rendszerek és a rendészeti filozófi-
ák kapcsolata, a büntetés-végrehajtás története, a rendészeti munka stílusai, a rendé-
szeti kultúrák jellemzői és még számtalan, a jövő szempontjából fontos problémakör.⁵¹

A büntetés-végrehajtásból vagy más, a személyiség korrekcióját fontosnak tartó és
azt felvállaló szakterületről érkező, a pönológia, illetve a kriminálpedagógia iránt ér-
deklődő, elkötelezett doktori hallgatók beiskolázásának sem látjuk akadályát. Optimiz-
musunkat az RDI saját dokumentumaiban deklarált kitételére alapozzuk, miszerint „a
nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 40. § (6) és (7) bekezdése értel-
mében felvételt nyerhet minden olyan – akár más intézményben diplomát szerzett – je-
lölt, akit tudományos előlete és a rendészettudományok területéhez tartozó kutatási
témája erre feljogosít.”⁵²

47 A *Rendészettudományi Doktori Iskola (RDI) kutatási területe... 2.*

48 1995. évi CVII. törvény, 1. § (1)

49 Uo. 1. § (2)

50 Finszter (2013) 5.

51 A *Bevezetés – RDI Szabályozók, dokumentumok* inspirációja alapján született gondolatmenet.

52 A *Rendészettudományi Doktori Iskola (RDI) kutatási területe... 2.*

A Rendészettudományi Doktori Iskola létrejöttét követően magyar és angol nyelven azonnal meghirdethető pönológiai, illetve kriminálpedagógiai témák⁵³

1. Kutatási téma: *A reedukáció kriminálpedagógiai alapjai*

A téma több – egymással természetesen összefüggő – kutatási területet fed le. Vizsgálja a kriminálpedagógia kialakulásának történetét, a zárt intézeti viszonyok közötti reedukáció/személyiségformálás elméleti lehetőségét és gyakorlati megoldásait hazai és nemzetközi szinten egyaránt, valamint a zárt intézeti reedukáció új típusú – kriminálpedagógiai alapú – gyakorlatának kimunkálását. A doktori téma az érintett területek elméleti (büntetőfilozófiai, történeti, neveléseméleti, didaktikai stb.) feldolgozása mellett a tárgyhoz kapcsolódó empirikus kutatásokra is kiterjed.

2. Kutatási téma: *A korrekciós kriminálpedagógia nemzetközi törekvései*

A téma a zárt intézeti keretek között folyó személyiségformálás elméletének és gyakorlati megoldásainak elemzésére koncentrál. Térben és időben vizsgálja a tudományterület kialakulását és fejlődését, valamint feldolgozza napjaink büntetési és korrekciós kísérleteit, kiemelve azok pönológiai vonatkozásait. Kiemelt kutatási terület a hazai büntetés-végrehajtás megújítási lehetőségeinek vizsgálata, illetve a tradicionális és nemzetközileg eredményes eljárások szintetizálási módszereinek elemzése.

Ha máshol igen, akkor a Rendészettudományi Doktori Iskolában miért nem?

A kriminálpedagógia megjelenésének a hazai doktori képzésben majd' másfél évtizedes múltja, egy végzettje és három jelenlegi hallgatója van. A fentiek ismeretében kifejezetten elszomorítónak tartjuk, hogy a létrejöttéért küzdő Rendészettudományi Doktori Iskolában egyáltalán megkérdőjeleződhet a pönológia és ezen belül hangsúlyosan a kriminálpedagógia tudományos igényű oktatásának kérdése, illetve az azt gondozó oktatók és professzorok rendészettudományi relevanciája.

Összegzés

A kriminálpedagógiának a rendészettudományhoz való rendszertani kapcsolódását két különböző irányból is igazolták a tudományrendszertannal (is) foglalkozó szakemberek. A direkter kapcsolatot Korinek László és Lévy Miklós⁵⁴ mutatta ki, akik a kriminálpedagógiát besorolták a nem jogi bűnügyi tudományok körébe, így vált egyértelművé a kapcsolata a rendészettudománnyal. A másik megközelítés Horváth Tibor⁵⁵ nevéhez kötődik, aki a funkcionális kapcsolódás okán mutatta ki a kriminálpedagógia

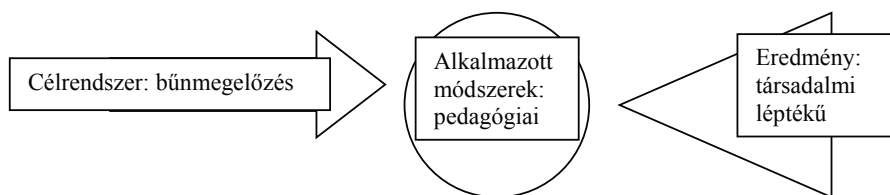
53 Jelenleg mindkét témát a Hadtudományi Doktori Iskola hirdeti meg.

54 Korinek–Lévy (2006)

55 Horváth (2014)

bűnügyi tudományokhoz, így – a formállogika szabályai szerint – a rendészettudományhoz történő kapcsolódását is.

Reményeink szerint sikerült bizonyítanunk – elsősorban alkalmazott tudományági jellege miatt –, hogy a kriminálpedagógia a rendészettudományok körében nemcsak a bűnügyi tudományokhoz, különösen a kriminológiához kötődik megannyi szállal, hanem a pedagógiához is. Célorientációs szempontból (célkitűzések: bűnmegelőzés, reintegráció; alkalmazott kutatásmetodika) közelebb áll a kriminológiához, pedagógiai kötődései okán (személyiségértelmezési megközelítés; a cél elérése érdekében a személyiség módosításának igénye; az e módosítás érdekében igénybe vett eszközrendszer alkalmazása) pedig a neveléstudománnyal való rokonsága szorosabb. A kriminálpedagógia cél- és eszközrendszerének sematikus ábrázolása bizonyítja leginkább a tudományterület ezen interdiszciplináris jellegét.

4. ábra: A kriminálpedagógia cél- és eszközrendszere

Hangsúlyozni kívánjuk azt az alapvetésünket, miszerint „a nevelés (személyiségformálás) a büntetés-végrehajtásban sem lehet cél, hanem eszköz: a célok (elsődlegesen az eredményes társadalmi reintegráció⁵⁶) elérésének egyik fontos, de nem kizárólagos eszköze”.⁵⁷ Álláspontunk szerint a kriminálpedagógia kész és képes e feladat ellátására. Elméleti és gyakorlati szakemberek dolgoznak annak érdekében, hogy teljesítsék küldetésüket. Hiba lenne magukra hagyni őket, megfosztani a tudományterület művelőit attól, hogy ismereteiket folyamatosan bővítsék, s lehetőséget kapjanak a legmagasabb szintű képzési formához történő csatlakozásra – a saját szaktudományi területükön.

A kriminálpedagógia PhD-szintű képzése jelenleg is zajlik. Az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolája, illetve a saját egyetemünk Hadtudományi Doktori Iskolája ki tudja elégíteni az ilyen jellegű igényeket. Úgy gondoljuk, hogy a – reményeink szerint hamarosan induló – Rendészettudományi Doktori Iskola a pönológia, és jelesül a kriminálpedagógia oktatása nélkül is képes lesz megkezdeni a munkát, de abban biztosak vagyunk, hogy ily módon nem lesz teljes értékű – nem is lehet a rendészettudomány egyik ágának gondozása nélkül...

56 A reintegráció lényegi jellemzője a kiszorult vagy marginalizálódott egyén közösségbe történő visszakerekülésének elősegítése. A büntetés-végrehajtási munka teljes vertikuma a reintegrációs tevékenységrendszer szerves részeként értelmezhető. Ennek a munkának meghatározó – de nem kizárólagos – eszköze a *Zárt intézeti korrekciós nevelés*, amely a *kriminálpedagógia* ismeretanyagából indul ki, és annak módszereit felhasználva szervezi és irányítja a fogvatartottak intézeti életét. A reintegrációs célok eléréséhez nélkülözhetetlen a fogvatartott önkéntes és tevékeny részvétele; a börtönélet valamennyi szegmensének célirányosan összehangolt munkája; valamint a „szabad társadalom” segítő közreműködése. Lásd Ruzsonyi (2012)

57 Ruzsonyi (2014) 226.

IRODALOMJEGYZÉK

1995. évi CVII. törvény a büntetés-végrehajtási szervezetről
2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról
- A *Rendészettudományi Doktori Iskola (RDI) kutatási területe, képzési célja. RDI Szabályozók, dokumentumok.* (2015) Forrás: http://rtk.uni-nke.hu/uploads/media_items/rdi-kepzesi-terv-2015.original.pdf
- Adler, Freda – Mueller, Gerhard O. W. – Laufer, William S. (1998): *Criminology. The Shorter Version.* Boston, McGraw-Hill.
- Angyal Pál (1920): *A magyar büntetőjog tankönyve.* Budapest, Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Rt.
- Bábosik István (2003): *Alkalmazott nevelélmélet.* Budapest, OKKER.
- Bevezetés – RDI Szabályozók, dokumentumok.* (2015) Forrás: http://rtk.uni-nke.hu/uploads/media_items/rdi-bevezetes-2015.original.pdf
- Clear, Todd R. (1994): *Harm in American penology: offenders, victims, and their communities.* Albany, SUNY Press.
- Czenczer Orsolya (2014): *Veszélyes fiatalok vagy fiatalok veszélyben.* Budapest, NKE Szolgáltató Kft. *Encyclopaedia Britannica.* Forrás: www.britannica.com/EBchecked/topic/450231/penology
- Fairchild, Henry Pratt (1944): *Dictionary of Sociology.* New York, Philosophical Library.
- Finkey Ferenc (1922): *Büntetés és nevelés.* Budapest, MTA.
- Finszter Géza (2011): *Opponensi vélemény Vókó György: Bűnelkövetők jogkorlátozása jogállamban c. doktori értekezéséről.* Kézirat. Forrás: real-d.mtak.hu/387/7/Finszter_Geza_biralata.pdf
- Finszter Géza (2013): *A változó rendészet és a rendészettudomány.* Forrás: www.pecshor.hu/periodika/XIV/finszter.pdf
- Foucault, Michael (1990 [1975]): *Felügyelet és büntetés.* Budapest, Gondolat.
- Földvári József (1970): *A büntetés tana.* Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó.
- Goffman, Erving (1961) *Asylums: Essays on the Social Situation of Mental Patients and Other Inmates.* Garden City, NY, Anchor Books.
- Gönczöl Katalin (2014): *A hagyományos pönológiától a posztmodern kriminálpopulizmusig.* (Előadás, amely 2013. november 12-én hangzott el „A fegyelmelés és az elismerés hétköznapi kultúrája – Kriminálpolitikai kérdések” című konferencián.) Forrás: socio.hu/uploads/files/2014_1/6takacs.pdf
- Horváth Tibor (2014): A büntetőjog-tudomány. In Horváth Tibor – Lévy Miklós (szerk.): *Magyar Büntetőjog. Általános rész.* Budapest, CompLex Kiadó.
- Jaschke, Hans-Gerd (2009): *Police Science – A European Approach. PGEAPS Summaries.* Forrás: www.cepol.europa.eu
- Kaiser, Günther – Kerner, Hans-Jürgen – Schellhoss, Hartmut – Sack, Fritz (eds.) (1993): *Kleines kriminologisches Wörterbuch.* Heidelberg, C. F. Müller.
- Kármán Elemér (1922): *A gyermekek erkölcsi hibái és erkölcsi betegségei.* Budapest, Tudományos Tankönyvkiadó Vállalat.
- Korinek László – Lévy Miklós (2006): A kriminológia fogalma, feladata... In Gönczöl Katalin – Kerecsi Klára – Korinek László – Lévy Miklós (szerk.): *Kriminológia – szakkriminológia.* Budapest, CompLex.
- Lieber, Franz (1838): *Letter to His Excellency Patrick Noble, Governor of South Carolina, on the Penitentiary System.* South Carolina, E. G. Dorsey, Printer. Forrás: www.archive.org/details/lettertohi-sexce00liebgoog
- Ligeti Katalin (2009): Kriminálpolitika. In Borbíró Andrea – Kerecsi Klára (szerk.): *A kriminálpolitika és a társadalmi bűnmegelőzés kézikönyve.* Budapest, Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium.
- Lőrincz József (2001): A büntetés-végrehajtás tudománya és szerepe a hazai felsőoktatásban. In: *Börtönügyi Szemle*, 20. évf. 3. sz. 5–12.
- Proffitt, Michael (szerk.) (1989): *A New English Dictionary on Historical Principles (NED).* United Kingdom, Oxford University Press. Forrás: www.oxforddictionaries.com/definition/english/penology

- Ruzsonyi Péter (1998): A destruktív életvezetés kialakulását előidéző tényezők. In Bábosik István és Széchy Éva (szerk.): *Új tehetségek és kutatási eredmények a hazai neveléstudományban*. Budapest, ELTE.
- Ruzsonyi Péter (2006): A kriminálpedagógia lehetősége a börtönadaptáció és a társadalmi integrálódás érdekében. In: *Börtönügyi Szemle*, 25. évf. 2. sz. 21–33.
- Ruzsonyi Péter (2009): Kriminálpedagógia és reintegráció. In Borbíró Andrea et al. (szerk.): *A kriminálpolitika és a társadalmi bűnmegelőzés kézikönyve II*. Budapest, IRM.
- Ruzsonyi Péter (2012) Kriminálpedagógiai alapvetések. In Hautzinger Zoltán – Verhóczki János (szerk.): *Sodorvonalon, Tanulmányok Virányi Gergely 60. születésnapja tiszteletére*. Budapest, MRTT.
- Ruzsonyi Péter (2014): Pönológiai alapvetések. In Ruzsonyi Péter (szerk.): *Tendenciák és alapvetések a bűnügyi tudományok köréből*. Budapest, NKTK.
- Taft, Donald Reed (1956): *Criminology*. New York, Macmillan.
- The American Heritage Dictionary of the English Language*. (2009) Boston, Houghton Mifflin Company.
- The Merriam-Webster Dictionary*. Forrás: www.merriam-webster.com/dictionary/penology
- Váradí Julianna (2008): *Nyomozástan IV. A kriminológia alapjai*. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet. Forrás: kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/19_0731_024_100915.pdf
- Vermes Miklós (1971): *A kriminológia alapkérdései*. Budapest, Akadémia Kiadó.

SUMMARY

Essential Relations Among Poenology, Criminal-pedagogy and Law Enforcement Sciences

RUZSONYI Péter

This paper has multiple purposes. On the one hand it analyses the science-taxonomical and functional connections of poenology and criminal-pedagogy with law enforcement sciences. To this end after reviewing the evolution of the three sciences, the paper defines their science-taxonomical position finally demonstrating the overlaps. On the other hand this study examines the relevance of the PhD level education of poenology and criminal-pedagogy for the development of law enforcement sciences. Therefore we collect and emphasize the possibilities, values and importance of the PhD level education of poenology and criminal-pedagogy in favour of the development of prison management, crime prevention and ultimately the public safety.